

Journal-nr.: 21010047

Dato: 4. februar 2021

Ref.: Carsten Bagge Jensen

Region Hovedstadens høringssvar til forslag til Lov om anlæg af Lynetteholm

Transport- og Boligministeriet har den 15. januar 2021 sendt forslag til Lov om anlæg af Lynetteholm i høring med frist til den 14. februar 2021.

Projektbeskrivelse

Det fremgår af lovforslaget, at det indeholder hjemmel til, at Udviklingsselskabet By & Havn I/S anlægger en ny ca. 2,8 km² halvø i Københavns Havn i forlængelse af Refshaleøen. Lynetteholm skal opfyldes med overskudsjord fra anlægsprojekter.

Lovforslaget giver også hjemmel til, at Udviklingsselskabet By & Havn I/S kan anlægge et modtageanlæg til nyttiggørelse af såvel ren som forurenede jord på Refshaleøen med tilhørende arbejdskaj. Endelig kan selskabet anlægge en adgangsvej fra Prøvestenen til modtageranlægget på Refshaleøen.

Lynetteholm anlægges med overskudsjord fra anlægsprojekter i hovedstadsområdet. Det er hensigten, at halvøen på sigt udvikles til en ny, attraktiv bydel med bl.a. boliger.

Anlægsfasen, der omfatter konstruktion af halvøens afgrænsning, med ny adgangsvej og modtageanlæg for nyttiggørelse af overskudsjord forventes at have en varighed af ca. 3,5 år. Driftsfasen, der omfatter modtagelsen af ren og forurenede jord og opfyldning af Lynetteholm, forventes at have en varighed på ca. 30 år.

Det fremgår videre, at opfyldningen vil ske med både ren og forurenede jord, som ikke vil blive holdt adskilt. Den forurenede jord er ikke-rensningsegnede forurenede jord, som indtil nu har kunnet opfyldes i Nordhavnsdepotet for forurenede jord. Der er kun tale om lettere forurenede jord, der på forhånd er undersøgt for forureningsgrad, som kan modtages til opfyldning i Lynetteholm. Jord fra byggepladser, der er mere forurenede end modtagekriterierne tillader, skal køres til et jordbehandlingsanlæg til rensning. Den øverste meter fra kote 3+ til kote 4+ vil blive opfyldt med ren jord af hensyn til fremtidig byudvikling på arealet. Hertil kommer en ekstra meter rene materialer.

I henhold til lovforslagets § 5, stk. 1, kræver udførelse af arbejder efter loven ikke tilladelse efter bl.a. § 8 i lov om forurennet jord. Hensynene bag denne bestemmelse varetages af Udviklingselskabet By & Havn I/S efter anlægsloven, jf. lovforslagets § 5, stk. 3.

Region Hovedstadens bemærkninger

Ressource og de afledte administrative-økonomiske konsekvenser

Ressourcebehovet vil ifølge de foreliggende oplysninger være 4 mio. m³ marint sand fra Kriegers Flak og 170.000 m³ sten og ral (herunder grusgravssten á 60 – 1000 kg/stk.)

Volumen af det marine sand svarer til ca. 50% af det aktuelle årlige råstofforbrug i Region Hovedstaden. Ved at benytte denne store volumen til Lynetteholmen vil der være tilsvarende mindre råstof tilgængeligt for bygge- og anlægsarbejder på landsplan og i regionen, ligesom der er tale om en betydelig og ikke-fornyelig ressource som trækkes ud af den "nationale ressourcebank".

De afledte konsekvenser i forhold til Region Hovedstadens råstofplanlægning vil være, at det vil gøre regionens arbejde vanskeligere i forhold til forpligtelsen til at sikre råstofforsyningen inden for en 12-årig horisont og kan påvirke markedet (og behovet) for landbaserede råstoffer, hvilket er lig med mere råstofkortlægning og øget udlæg af gravearealer. Hvis der i tilgift er tale om et behov for gode råstofkvaliteter, som er egnede til betonproduktion, kan det få langsigtede konsekvenser for byggebranchen i form af højere priser. Eventuel brug af marine kvalitetsmaterialer til digebyggeri vil ikke være i tråd med igangværende bestræbelser på at reservere kvalitetsmaterialer til projekter som fordrer høj råstofkvalitet. Hvis regionerne reelt skal have mulighed for at tage et samlet ansvar for råstofindvindingen på land, kræver det, at råstofloven ændres, således at det rigide krav om, at alle regioner skal udlægge råstoffer til regionens eget behov i 12 år, fjernes, og således at regionerne i meget højere grad kan koordinere tværs af regionsgrænserne.

Specifikt vedrørende sten og ral gælder, at der i Lynetteholm-projektet forudsættes indbygget et ganske stort volumen kampesten fra grusgrave. Kampesten forekommer kun i ganske begrænset mængde i råstofgravene omkring København. Kortvarig og stor efterspørgsel kan påvirke markedsprisen og kan fordyre f.eks. kystsikringsprojekter.

Region Hovedstaden har i øvrigt haft en del klager i forbindelse med håndtering af kampesten i råstofgrave – håndteringen giver en meget kraftig og kortvarig larm (som tordenvejr) som kan høres på stor afstand. Det har givet anledning til ekstra tilsynsindsats.

Region Hovedstaden skal opfordre til, at der i lovforslaget, herunder eventuelt i dets bemærkninger, tages højde for de ovennævnte bekymringer.

Miljø- og sundhedsmæssige risici

I henhold til lovforslaget kræver udførelse af arbejder efter anlægsloven ikke tilladelse efter § 8 i lov om forurenede jord og Udviklingsselskabet By & Havn I/S skal i den forbindelse varetage hensynene bag jordforureningslovens § 8.

Regionen går ud fra, at lovforslagets § 5 kun gælder for anlæggelsen og opfyldningen (drift) af Lynetteholmen og dermed ikke for den eventuelle fremtidige anvendelse til bolig og andre følsomme arealanvendelser på Lynetteholmen, hvor jordforureningslovens § 8 dermed vil gælde.

Regionen bemærker, at modtagekriterierne fra det eksisterende depot på, Nordhavnen, som er ved at være opfyldt, ikke er lettere forurenede jord, idet der dels er meget høje indhold af tungmetaller, dels flygtige stoffer, herunder klorerede opløsningsmidler. Det fremgår af lovforslaget, at det derfor er hensigten, at der fremadrettet skal modtages jord på Lynetteholmen. Regionen kan ikke i miljøvurderingen/lovforslaget finde modtagekriterier for Lynetteholmen. Hvis jorden tilføres på Lynetteholmen med samme modtagekriterier, vil det kunne give sundhedsmæssige problemer ved en fremtidig brug af arealet til følsomme formål på grund af afdampning. Det skyldes det høje indhold af klorerede opløsningsmidler, benzen og lette oliestoffer. Desuden danner modtagekriterierne baggrund for beregning af blandt andet udsivning til overfladevandet.

I begge tilfælde vil forhøjede niveauer kunne medføre, at regionen efterfølgende må fastlægge offentlige indsatser over for "forureningen". Det anbefales derfor, at der fastsættes faste modtagekriterier, der sikrer, at der ikke er miljø- eller sundhedsmæssige risici som følge af den deponerede jord. Regionen forudsætter i den forbindelse, at det dermed sikres, at der ikke er en efterfølgende miljørisiko, som vil fordyre den offentlige indsats.

Det skal i den anledning bemærkes, at det er væsentligt fagligt at få afklaret, om en nedsættelse af strømningshastigheden i Københavns Havn har betydning for øvrige forurenings negative påvirkning af vandkvaliteten. En negativ påvirkning af vandkvaliteten vil forøge regionens indsats og udgift over for overfladevand i forhold til disse forureninger. Det skyldes, at strømningshastigheden indgår i beregningsgrundlaget for fastlæggelse af offentlig indsats over for overfladevand på de kortlagte arealer nær havnen, som er givet med jordforureningslovens § 6, stk. 1, nr. 2, jf. bekendtgørelse om fastlæggelse af indsatsområder for den offentlige indsats over for forurenede jord. Screeningsværktøjet har nogle indbyggede værdier for strømningshastighed, som i givet fald skal ændres, jf. bekendtgørelsens bilag 1.

Det fremgår ikke af lovforslaget, hvordan forureninger, som måtte konstateres i forbindelse med anlægsarbejdet, påtænkes håndteret, herunder i forhold til miljø- og sundhedsmæssige vurderinger, kortlægning og afværgetiltag. Det bemærkes i den forbindelse, at såfremt der under bygge- og jordarbejde på et areal, der ikke er kortlagt, konstateres en forurening af jorden, skal arbejdet standses, jf. jordforureningslovens § 71, stk. 1.

I forhold til arealer, der er kortlagte, men som endnu ikke er undersøgt for mulige forureninger, vil det herefter påhvile Udviklingsselskabet By & Havn I/S at foretage fornødne undersøgelser og eventuel afværge, før arealerne i givet fald bebygges. Regionen bør i den forbindelse være høringsberettiget i forhold til den offentlige indsats svarende til en sædvanlig § 8 situation. Dette gør sig bl.a. gældende for så vidt angår anlæggelse af vejanlæg henover Prøvestenen, hvor regionen på nuværende tidspunkt ikke har udført undersøgelser, og hvor anlæggelse af en stor ny vej henover Prøvestenen vil forhindre/fordyre regionens eventuelle senere offentlig indsats i forhold til overfladevand.

Det er regionens samlede vurdering, at lovforslaget indebærer, at Transport- og Boligministeriet overtager de forpligtelser, som regionen har vedrørende forurenede grunde om kortlægning og undersøgelser og afværge af forureninger i medfør af jordforureningsloven på arealer omfattet af projektet i anlægsperioden og at forholdene behandles efter lovens almindelige regler.

Region Hovedstaden forudsætter, at ministeriet dermed også overtager de forpligtelser, der måtte komme i forhold til en eventuel yderligere offentlig indsats over for øvrige forureninger, som en eventuel ændring af strømhastighed i havnen måtte medføre.

Regionen forudsætter endvidere, at der ikke vil blive efterladt restforureninger, som vil have skadelig virkning på grundvand, overfladevand, internationale naturbeskyttelsesområder eller på mennesker på et areal med følsom anvendelse, jf. jordforureningslovens § 6. Regionen forudsætter således, at opfyldelse af Lynetteholm med overskudsjord fra anlægsprojekter ikke vil nødvendiggøre en efterfølgende kortlægning eller regional offentlig indsats på området.

Regionen forudsætter endelig, at eventuelle udgifter forbundet med, at ministeren overtager kompetencen, herunder nødvendig kortlægning og offentlig indsats efter loven, og som ikke kan dækkes af projektet, finansieres af den kompetente myndighed, i dette tilfælde Transport- og Boligministeriet.

Det er regionens anbefaling, at tilsynet med overholdelse af anlægsloven varetages af transportministeren i samarbejde med miljøministeren.

Regionen stiller gerne sit eksisterende vidensgrundlag om jordforureningsforholdene i området til rådighed for ministeriet.